

Natuursignalen

IVN Mark & Donge Lente editie 2025 | thema: migratie

Bedreiging open groene ruimtes

Klimaatburgemeester aan het woord

Knotters in actie

Natuursignalen

IVN Mark & Donge - LENTE EDITIE 2025

Hier en daar
Woestijnzand regent tegen de ramen
Peruaans knopkruid op de stoep
Vandaag tel ik mijn genen
Alleen de vreemde schrijf ik op
Woestijnzand regent tegen de ramen
Exoten bloeien in de straten
Zoals wij daar, zoals zij hier

Aub, 2025

foto: Aad van Diemen; kaal knopkruid

foto voorpagina

*boven: Hannie van de Roer, tuinfluiter
onder: Kaat Nobelen, grote zaagbek*

DAGELIJKS BESTUUR

VOORZITTER

Peter van der Ark, voorzitter@ivn-markendonge.nl

SECRETARIS

Marjan Horn 0162-452 101,
Rembrandtlaan 63 4907 NM Oosterhout
secretariaat@ivn-markendonge.nl

PENNINGMEESTER

Ben Zielschot
penningmeester@ivn-markendonge.nl

Inhoud

- 3 Van de redactie
- 4 Migratie
- 5 Burgerinitiatief
- 7 Bijen
- 8 Nieuw in het veld
- 9 Gewoon doen!
- 10 Vogeltrek
- 11 Van de bestuurstafel
- 12 Hulpactie

Colofon

Redactie:

Bianca van den Berg
Carla Nieuwenhuizen
René Megens

Peter van Gils: fotoredactie
Iris van der Vlerk, eindredactie
06 10 22 12 56
nsredactie@ivn-markendonge.nl

© copyright: niets uit deze
uitgave mag worden gekopieerd
of anderszins gebruikt zonder
uitdrukkelijke toestemming
van auteur/fotograaf.

De redactie behoudt zich het
recht voor om ingezonden
artikelen in te korten of anders-
zins te wijzigen.

Natuursignalen

52 e jaargang Lente 2025
uitgave van IVN Mark & Donge
verschijnt vier x per jaar
rond de seizoenswisselingen.

Sluitingsdatum kopij voor de
Zomer editie 2025: rond 21 mei

foto: Hannie van de Roer, koekoek

Van de redactie

IRIS VAN DER VLERK

De bijdrage van de redactie, getypt op mijn telefoon, vanuit mijn luie stoel en doorgestuurd naar één van de redactieleden die alles in het online programma van Editoo heeft gezet! Klinkt als lekker relaxed, het tegendeel is echter waar. Dankjewel Bianca!!

Deze Natuursignalen wordt opgemaakt door medewerkers van Editoo, onze drukker, waarvoor onze dank! Fijn dat dat mogelijk is! Vanwege een schouderoperatie kan ik helaas weinig doen, dus ook de opmaak niet.

Nu dient zich toch duidelijk het belang aan om meer redactieleden binnen de gelederen te krijgen, die affiniteit en plezier hebben in computerwerk en met name de opmaak van ons verenigingsblad.

Onlangs is de redactie uitgebreid met twee nieuwe redactieleden, mogelijk dat één van de twee de opmaak deels voor zijn rekening wil nemen! Welkom Carla Nieuwenhuizen en René Megens! Nu hopen dat het werk binnen de redactie hen aanspreekt! Voor deze editie heeft Carla al een interview gehouden met Iris Blom, één van de vijf klimaatburgemeesters van Breda!

De artikelen zijn geen verrassing voor mij, wel de opmaak! Die zal ongetwijfeld anders zijn! Ook verfrissend hoe het blad door een ander wordt opemaakt, ik kan er ongetwijfeld wat van leren.

Veel leesplezier gewenst!

IVN Mark & Donge
vereniging voor natuureducatie en duurzaamheid

Informatie over lidmaatschap, contributie en/of aanmelden voor lidmaatschap via website: www.ivn.nl/afdeling/mark-donge zie onder lidmaatschap en contributie. Adreswijziging en opzegging: ledenadministratie@ivn-markendonge.nl

— *Boekhandel* —
**VAN KEMENADE
& HOLLAERS**

Ginnekenweg 52/54 4818 JG
Tel 076 565 70 66 of 06 12 52 11 11
info@kemhol.nl www.kemhol.nl

Bewonder met je neus in de boeken
Al het moois wat de natuur te bieden heeft

Kom grasduinen in onze gezellige 'groene' boekhandel!

foto: Aad van Diemen, oranje luzernevlinder

Migratie

AAD VAN DIEMEN

De betekenis van ‘migratie’ is ‘zich verplaatsen’ van mensen of dieren. Het stamt af van een woord met de oerbetekenis ‘verwisselen’. We laten het zoogdier dat zonder enige twijfel kampioen migratie is, de mens, nog even buiten beschouwing.

Migratie van dieren wordt ook wel ‘trek’ genoemd. We kennen trekvogels en de kudden gnoes die in stofwolken naar grazige gebieden op weg zijn. De term ‘zich verplaatsen’ houdt in dat er een intentie is. Het gebeurt niet zomaar. Er is een ‘push factor’ of een ‘pull factor’, maar meestal beide. Vogels gaan weg bij ons omdat de insecten niet meer vliegen = push factor. Ze gaan naar het zuiden, omdat insecten daar wel zijn = pull factor.

Dan is ook nog dispersie: een actieve of passieve verplaatsing, meestal ongericht en weg van het huidige leefgebied. Het doel is koloniseren van geschikte habitats. Hier is eigenlijk alleen een push factor aanwezig. Jonge dieren dienen het territorium van pa en moe te verlaten. Zo komen de wolven hier. Het behoeft geen betoog dat 99,99 % van verkenneren van geschikte nieuwe habitats geen resultaat boekt.

Het tegenovergestelde van migratie, is een sedentair bestaan. Je blijft je hele leven op dezelfde plek. Toch is dat niet helemaal waar, nog meer tegengesteld aan sedentair

is nomadisch. Trekdieren leven tenminste een bepaalde periode op dezelfde plek, nomaden nooit. De velduil is een nomadische vogel die over het noordelijk halfrond rondzwerft. Bepaalde zeevogels als albatrossen en stormvogels hebben bijna de hele wereld als leefgebied.

Als we de definitie nog wat verder oprekken kun je stellen dat het meeste leven niet plaatsgebonden is. Alle plankton drijft met de stromingen mee, eencelligen op het land verplaatsen zich door de lucht, het water, van huid tot huid.

Als planten op dezelfde plek zouden blijven, zouden ze uitsterven. Ze hebben dus een enorm palet aan technieken ontwikkeld om zich te verplaatsen. Zaadjes vliegen als helikopters, met parapluutjes, zeiltjes. Ze drijven met luchtkamers, haken op duizend manieren aan vachten en kleding, springen weg met veren of ontploffen en maken grote reizen door zich op te laten eten en zich heel veel verder weer uit te laten poepen. De meest voorkomende methode die alom wordt toegepast is evenwel: enorme hoeveelheden zaad produceren. Die strategie blijkt heden ten dage zeer effectief: steeds meer planten worden kosmopoliet door menselijk transport.

Ook insecten migreren. Het bekendste voorbeeld is de monarchvlinder waarvan verschillende populaties bestaan die een eigen trekgedrag vertonen. Sommige soorten leggen 4500 km af en vliegen van het ene werelddeel naar het andere. Ook in Nederland heb je zwerfvinders als de kolibrievlinder, de distelvlinder en soms invasies van luzernevlinders. Recent hebben vogelaars ontdekt dat hommelkoninginnen migreren. In de eerste helft van april worden door vogeltellers bij goed vliegweer duizenden vliegende hommels per dag gezien.

Op IJsland zijn hommels van het continent gevonden.

Als toppunt van insectachtige reislust noem ik de nomadische trekmiëren. Daarvan bestaan op zijn minst 200 soorten, maar omdat van insecten maar ongeveer de helft van soorten op naam is gebracht, mag je daar nog wel een paar soorten bijtellen.

Er zijn dus verschillende vormen van migratie die in de naamgeving van de beesten door elkaar worden gehaald. 'Trek' is verplaatsing van de ene vaststaande plek naar een andere vaststaande plek. Steeds heen en weer. Een nomadisch dier heeft in het geheel geen vaste plek:

zwerft. Dan is er een grote groep die zich verplaatst op zoek naar nieuwe habitats, vaak nogal ongericht. Niet altijd zijn voorgaande onderscheidingen helder. Soms zie je tussenvormen.

Maar, ere wie ere toekomt: al heel vroeg was de mens en ook de voorgangers van de homo sapiens al vanuit Afrika in Azië beland. In Zuid-Amerika kwamen ze 15.000 v. Chr. aan en in Oceanië ongeveer 3500 v. Chr. Geen zoogdier komt wereldwijd voor: wij wel.

Blaise Pascal (1623-1666) zei er het volgende over: 'Alle ellende op de wereld wordt veroorzaakt doordat mensen niet gewoon thuis kunnen blijven'.

Burgerinitiatief

JOOP VAN RIET

Burgerinitiatief gelanceerd bij Wijkraad ZW 'De Rith'.

13 januari en Effen Kivietslaer kunnen de geschiedenisboeken in als belangrijk voor het behoud van het Groene Goud van Breda en zijn dorpen. Op de jaarvergadering van de Wijkraad Buitengebied Breda Zuid West (wijkraad Zuid-West De Rith) waren maar liefst zo'n 130 mensen aanwezig. Zeker ook omdat burgemeester Paul Depla daar gastspreker was.

Dat was niet de enige reden, maar dat komt straks. De burgemeester hield een warm betoog dat we ons toch vooral gezamenlijk op de toekomst van Breda en zijn dorpen moeten voorbereiden. Als voormalige burgemeester van mijnstad Heerlen zag Depla daar de waarschuwing. Op het moment dat de televisie de ondergang van de mijnbouw met zijn hardwerkende mijnwerkers in beeld bracht, werd Heerlen van meest welvarende stad met een onwrikbaar geloof in de toekomst van de steenkolen een verarmde gemeente. Dat moet Breda, van Bavel tot Teteringen en Prinsenbeek, voorkomen door zich te bezinnen op zijn kracht en kernwaarden. En daar de strategie op richten, was de oproep van Paul Depla.

Waarschijnlijk onbedoeld kwam daar na de pauze een passend vervolg op. De Adviesgroep BromN was gevraagd om het Burgerinitiatief Behoud het Groene Goud van Breda, met wijkraadvoorzitter Paul Bindels, te starten. En dat gebeurde in vliegende vaart met direct de eerste honderd handtekeningen.

Dat het Bredase Ruimtelijke beleid – ook voor De Rith – best wat toekomstvaster en integraler zou kunnen, werd duidelijk uit ongevroegde reacties vanuit de provincie en de Raad van State. Zo noemde de provincie een vergunningverlening in De Rith 'ambitieloos' omdat met drogredeneringen beschermde natuur werd afgewaardeerd.

foto: Joop v Riet, op de foto: Albert van der Graaf, 101 jr

De Raad van State vernietigde tot twee keer toe vergunningen in De Rith omdat alleen bedrijfsbelang en economie telden en geen afweging met andere belangen zoals natuur, milieu, landschap, gezondheid, etc. plaatsvond. Toch de primaire taak van wethouders, volgens de Raad van State. Als voorbeeld werd de eigen Bredase omgevingsvisie genoemd. Die wil versterking van het kleinschalige landschap van De Rith. 'Daar past dan toch geen nieuw kassengebied van 6 ha in', vroeg de Raad van State ... en vernietigde de Bredase vergunning.

Om nut en noodzaak van het opofferen van het groene buitengebied voor bedrijventerrein vast te stellen is er het burgerinitiatief 'Behoud het Groene Goud van Breda!'. Door hier gezamenlijk met de gemeenteraad over te spreken en te besluiten kan dat een objectieve basis voor de Bredase toekomst geven. Zie de speciale website, burgerinitiatief behoud het groene goud.

Het burgerinitiatief is een invloedrijke procedure uit 2006 waar echter 1600 schriftelijke handtekeningen voor nodig zijn. Digitaal tekenen is ongeldig. 1600 is een enorme uitdaging, maar de moeite waard. Hoewel omslachtig heeft het onverwachts het voordeel dat mensen elkaar spreken, stimuleren en ontdekken dat behoud van het Groene Goud voor velen van groot belang is!

Aan het dogma, dat meer grond opofferen voor bedrijven-terreinen vanzelf de Bredase economie en werkgelegenheid versterkt, wordt getwijfeld. Zo komen baten bij investeerders uit Singapore terecht en zijn er volop vacatures in Breda die niet vervuld kunnen worden.

Ook wordt het eigen gemeentelijke (STEC) onderzoek naar benuttingsruimte genegeerd. Dat stelde steeds de vraag 'weet je waar je het voor doet?'. En wat de ruimte betrof gaf STEC uitgebreid aan dat op BESTAANDE bedrijfs-terreinen door betere benutting nog 100 ha ruimte te winnen is! Die conclusie was misschien niet de gewenste... maar wel de juiste!

Vanuit IVN Mark & Donge is iedereen via een speciale nieuwsbrief en tijdens de nieuwjaarsbijeenkomst bij Toontje Schoen opgeroepen om mee te doen. Zo ook door veel andere verenigingen en dat stimuleert. Net als Albert van der Graaf op het actieve infopunt Haagse Beemden in Heksenwiel. Hij vindt natuur en groen zijn hele leven al belangrijk, en wordt binnenkort pas 101!

Geen wonder dat de Westbrabantse Vogelwerkgroep, KNNV, nmv Markkant, De Groene Koepel, IVN Mark & Donge, Wijkraad ZW De Rith, Belangengroepen Steenaker en Posthoren-Teteringen, Landgoed 't Hout, etc. zich gesteund voelen. En voorzichtig denken dat de benodigde 1600 handtekeningen er kunnen komen om deze aan de gemeenteraad aan te gaan bieden....

Burgerinitiatief: Laatste Nieuws

Het burgerinitiatief loopt al goed. Piet Hendriks van Wijkraad ZW 'De Rith' kwam ruim 500 handtekeningen bij de Adviesgroep BromN brengen. En met de bijdrage uit De Rith (en landgoed 't Hout) lijkt de uitdaging van minstens 1600 schriftelijke handtekeningen haalbaar te worden.

Er komen geregeld uit alle Bredase wijken en dorpen handtekeningen binnen, maar er zijn nog veel handtekeningen nodig. In verschillende Bredase wijken staan komende maand nog acties gepland. Daarom is besloten om de termijn tot 2 april te verlengen. Iedereen moet de kans hebben om het 'Behoud van het Groene Goud' te steunen.

Al getekend? Doen! Elke handtekening telt!

Zie www.burgerinitiatiefbehoudhetgroenegoud.nl

foto: Willem van Dalen, overhandiging 500 handtekeningen

Bijen

AAT RIETVELD

Migrerende bijen

Migreren betekent volgens het woordenboek: vertrekken, verhuizen. Emigreren betekent hetzelfde maar dan naar het buitenland. Voor dieren maakt het niet uit. Zij kennen geen 'buitenland'. Een vogel die van Nederland naar Afrika trekt heeft geen paspoort nodig en passeert geen grenzen. Hooguit 'klimaatgrenzen'....De vogel zal waarschijnlijk wel voelen dat de omstandigheden steeds comfortabeler worden. Ze moeten immers ergens stoppen met hun trek.

Ergens is het 'het comfortabelst'. Het ene seizoen naar het zuiden en het andere seizoen naar het noorden. Vogelaars kunnen hier prachtige verhalen over vertellen. Ik hoorde van een vogelaar die naar Turkije op vakantie ging om de ooievaars te tellen, die op trek waren naar zuidelijker streken. Zijn vrouw had het heerlijk rustig. Mannetje de hele dag met een verrekijker in de lucht turen, zij met de kinderen van de natuur en cultuur genieten.

De vogeltrek heb ik in Zuid Frankrijk van dichtbij mee mogen maken. Honderden zangvogels die in grote netten werden gevangen en verkocht als delicatessen. Ja, trekken heeft ook een risico. Hoeveel aaltjes zullen de reis van de Sargassozee naar onze wateren overleven?

foto: Aat Rietveld, bijenzwerm

Honingbijen, daar weet ik iets meer van, ook zij migreren. In een holle boomstam huist een honingbijenvolk. De holte met een inhoud van ongeveer 40 liter is volgebouwd met raat, gemaakt van de was die ze zelf uitzweten/producteren. In die cellen van de raat wordt de nectar omgezet in honing en wordt de stuifmeel bewaard. Maar de koningin legt er ook de eitjes in die van larf, via het popstadium tot volwassen bij uitroeien.

De larven bevuilen de cellen in de raat door hun uitwerpselen en vervellingen. De werksterbijen werken zich 'ongans' om alles schoon te houden. Maar op een gegeven moment is er geen beginnen meer aan. Bij de supermarkt of de bouwmarkt is geen schoonmaakmiddel meer te vinden dat helpt, het gehele volk vertrekt naar een schonere omgeving. Het volk migreert. Dit verschijnsel is niet het beroemde zwermen van de bijenvolken. Bij zwermen vertrekt de helft van het volk met de oude koningin en zoekt een woning. In de andere helft, die thuis blijft, wordt een nieuwe koningin geboren. Er zijn nu dus 2 bijenvolken. Eén met de oude koningin en één met de jonge koningin. Het is dus eigenlijk het voortplanten van het bijenvolk.

Een zwerm gaat eerst enige tijd aan een boomtak hangen. De verkenners zoeken een nieuwe woning. Voordat ze een nieuwe woning hebben gevonden, hangend aan de tak, kan de imker ze een nieuwe woning geven.

Om migratie te voorkomen is één van de belangrijkste taken van de imker het schoonhouden van de kast en het opnieuw uit laten bouwen van schone raat. Er leven nauwelijks meer honingbijen in holle boomstammen in ons vervuilde en voedselarme land. Daarom biedt de imker de bijen een imitatie holle boomstam, een bijenkast. Honingbijen hebben verzorging nodig.

Kunnen wij iets leren van dit fenomeen om je huis te verlaten als het TE vuil is. Ik heb daar over nagedacht. Hoe voorkom ik dat regelmatige geboen, gestofzuig, geploeter? Migreren is geen optie. Al mijn stoffelijke bezittingen maken dat onmogelijk. Ik ben niet 'vrij' om te gaan en staan waar ik wil. Ik ben gebonden aan mijn volle huis, mijn cd's, mijn boeken, mijn troep. Ik ben niet zo vrij als een honingbijenvolk dat gewoon in een nieuw huis opnieuw kan beginnen.

Honingbijen hebben wel andere zorgen. Insecten sterven uit. Ook de door de imker vertroetelde honingbij sterft in grote getalen. De oorzaak daarvan is zeer complex. Wij mensen sterven nog niet massaal, als je tenminste in een veilig deel van de wereld leeft. Maar als uitstervende bijen door hun bestuivende werk de motor van de biodiversiteit zijn dan zijn wij eens aan de beurt. Er zal, als dit zo door gaat, voor de mens geen veilig plekje meer zijn op aarde. Emigratie naar Mars is dan nog de enige optie.

Nieuw in het veld

RENÉ VOSSSEN

November 2024, was het dan zover! Na anderhalf jaar studie, determineren, uitpluizen, observeren, presenteren en schrijven van verslagen, werd mij het oh zo begeerde diploma als natuurgids uitgereikt. Voelde me best wel een beetje trots. Vóór aanvang van de opleiding, was ik me bewust dat ik een actieve rol zou opnemen binnen IVN Mark & Donge.

IVN Mark & Donge kent echter vele werkgroepen waarbinnen ik mij nuttig kon maken, maar gidsen was toch wel mijn favoriet. En dan komt er ergens het lang verwachte moment dat je daadwerkelijk als natuurgids aan de slag mag, 5 januari 2025 zou mijn vuurdoop worden.

Nu had ik de keuze om te gaan 'duo-gidsen', of gelijk als enige gids voor een groep te gaan staan. Hier heb ik toch wel even over getwijfeld, echter Peter Schaft gaf mij dat kleine zetje, waardoor ik toch koos om gelijk als 'zelfstandig' gids op te treden. Hiermee heb ik echt de juiste keuze gemaakt. Tuurlijk is het best wel spannend om gelijk solo te gaan gidsen, maar het voorwandelen met gelouterde gidsen en een goede voorbereiding, maakte dat ik me steeds zekerder ging voelen. Voorafgaand aan de wandeling voelde ik een gezonde spanning, maar al snel zat ik volledig in mijn rol, en kon ik helemaal losgaan in het-geen ik zo leuk vind.

Een korte samenvatting van mijn aller, allereerste wandeling als natuurgids.

De aftrap was die bewuste zondagmiddag in de Dorstse bossen. Het weer was bar en boos. Ik liet eerst de deelnemers zoeken naar een felle kleur in het bos. Al snel werd de Gele Trilzwam gespot. Deze hadden ze nog nooit

foto: fotograaf is bij de redactie bekend

foto: Peter Schaft, kleine watersalamander

eerder gezien, dus dat was een lekkere binnenkomer. Thuis had ik wat Haarmos op de verwarming gelegd en in een papieren zakje meegenomen. Vervolgens maakte ik een praatje over het bijzondere 'plantje' mos. Haalde het gedroogde Haarmos tevoorschijn en bevochtigde dit. (Regende immers voldoende). Verwondering viel af te lezen op de gezichten van de deelnemers, na het zien 'opbloeien' van het gedroogde mos.

Verderop vonden we een vogelnestje in een Berk. Prachtig mooi klein bolletje gebouwd van mos en wat takjes van de Larijs. Het was een nestje van een Winterkoninkje. Het leuke is dat het mannetje Winterkoning, niet één nest bouwt, maar meerdere, waaruit het vrouwtje kan kiezen. En inderdaad, vlakbij nog een nestje gevonden. Daarna nog een spannend sprookjesverhaal vertelt over de Douglasspar, die vervelende muizen vangt die aan zijn kegels knagen.

Uiteraard kwamen korstmossen, nog wat paddenstoelen, hulst en de driehoornmestkever ook aan bod. Er werd nog boomschuim gespot, als gevolg van de vele regen en als klap op de vuurpijl werden we nog verwend door de kleine watersalamander. Een waar kadootje.

Ondanks het slechte weer, zijn we 2 uur aan de wandel geweest. Ikzelf had een goed en voldaan gevoel bij mijn eerste optreden als natuurgids. De Feedback van de deelnemers, bevestigde dit gevoel. En juist de deelnemers, daar draait het om. Hun verwonderen van de schoonheid die de natuur ons biedt, is mijn passie.

Gewoon doen!

CARLA NIEUWENHUIZEN

In Breda zijn maar liefst vijf klimaatburgemeesters actief. Één van hen is Iris Blom. Zij is voor het derde jaar klimaatburgemeester. Maar wat doet een klimaatburgemeester precies? Iris legt dit uit in de Tuin van Madame Curie in Breda, volgens haar een goed voorbeeld van samenwerking waarin mensen samen veel voor elkaar krijgen en waarbij zij een verbindende rol heeft gespeeld.

De tuin is nu nog winters, maar binnenkort is dit een groene oase waar de 14 bewoners samen heerlijk kunnen vertoeven. Hoe anders was dat een paar jaar geleden toen de tuin voornamelijk bestond uit stoeptegels. Deze zijn nu hergebruikt en verwerkt in stapelmuurtjes waar insecten tussen kunnen verblijven en waar rotsplantjes kunnen groeien. De rest van de stoeptegels is verwerkt in een terras dat eruit ziet als een mozaïek. Daarnaast zijn er eetbare planten in de tuin, moestuinbakken en pergola's met groenten, fruitboompjes, composthoppen, een droogtebestendig gazon, een vogelbosje, een vijver, bosbeplanting,

een kruidentuin en bloeiende planten voor insecten. Het stevige tuinpad dat door de tuin golft, is waterdoorlatend. Een mooi voorbeeld van samenwerking tussen bewoners, gemeente, vrijwilligers en de woningbouwvereniging waarbij de verbinding door de klimaatburgemeester tot stand is gebracht.

In de rol van klimaatburgemeester wil Iris een voorbeeld zijn voor anderen. Ze wil anderen meenemen in duurzame keuzes die gemaakt kunnen worden. De insteek van Iris is groen, dus dat past wel heel mooi bij het IVN. Maar er is ook een klimaatburgemeester die over de energietransitie van woningen gaat, of één die bezig is met het voorkomen van afval. Weer een andere heeft als aandachtsgebied onderwijs, 'daar waar alles begint'. Er zit overlap in wat de klimaatburgemeesters belangrijk vinden voor de wereld. In het hele land zijn nu ongeveer 250 klimaatburgemeesters. Niet in alle gemeenten. Het is een vrijwilligersbaan. Iedereen kan zich aanmelden om klimaatburgemeester te worden en Iris hoopt dat veel bewoners van Breda dit zullen doen. Immers, goed voorbeeld doet goed volgen.

foto: Carla Nieuwenhuizen, Iris Blom in tuin van Madame Curie

Samenwerking met de gemeente Breda

Sinds anderhalf jaar hebben de klimaatburgemeesters één keer per zes weken een gesprek met een gemeenteambtenaar die over duurzaamheid gaat. Op die manier zijn ze een spreekbuis voor bewoners richting gemeente en omgekeerd. Ze bespreken ideeën die leven en kunnen de benodigde expertise raadplegen. Bijvoorbeeld expertise over *biobased* bouwen als het over woningen gaat.

Op Iris' gebied gaat het over openbaar groen, maar ook over particuliere groene initiatieven. In opdracht van de gemeente Breda heeft ze de Tuinplantenkringloop opgezet, waarbij het doel is om het weggooien van tuinplanten te voorkomen door het gratis halen, brengen of ruilen van tuinplanten.

Migratie

Kijkend naar het doortrekken van de Mark en de groene kades in de stad worden er door de gemeente Breda hele grote stappen gezet, ook als het gaat over migratie. Bij het Zaaipark naast het oude ziekenhuis Langendijk is een inventarisatie gedaan van het leven dat daar zit; insecten, vogels en andere dieren. Op basis van deze inventarisatie zijn de omstandigheden zo gecreëerd dat de groene kades verderop in de stad aansluiten op de bestaande populaties. Het waterbeleid en het aanpassen van de oevers is zo gemaakt, dat de otter zich er inmiddels heeft laten zien! Zo zorgt Breda voor verbindingzones. Het is natuurlijk ook een klimaatadaptieve maatregel, want we moeten al het water huisvesten. Maar zo wordt wel de combinatie gemaakt met biodiversiteit, recreatie en een fijne stad. Verder is 'Breda Stad in een Park' een stichting die is opgericht om alle initiatieven te verbinden die van Breda een groene stad maken. Deze stichting heeft zich aangesloten bij de wereldwijde National Park City Foundation.

Zij is in afwachting van het behalen van het NPCF-predikaat Breda National Park City (<https://bredastadineen-park.com/nationalparkcity/>). Er zijn inmiddels 25 steden bezig om dit predikaat te behalen en deze steden wisselen ervaringen uit en doen werkbezoeken. Een groenere stad maakt betere migratie van planten en dieren mogelijk.

De relatie tussen het werk van IVN Mark & Donge en het werk van een klimaatburgemeester

Iris denkt dat het mooi is als we onze verhalen kunnen delen. Het is goed als je van elkaars activiteiten op de hoogte bent, als je elkaar kunt versterken en als je van elkaar kunt leren. En als er initiatieven zijn, dat je elkaar kunt helpen. Als klimaatburgemeester zou ze het fijn vinden als ze gebruik kan maken van de kennis die bij IVN aanwezig is. Andersom is het voor IVN wellicht interessant om met de kraam op het Groenfestival bij boerderij Wolfslaar te staan. Dit festival is begonnen als een groene markt, 30 kramen met lokale initiatieven op het gebied van duurzaamheid. Het doel is om bewoners van Breda te inspireren als het gaat over duurzaamheid. Nu is deze markt uitgegroeid tot een festival waar mensen een superleuke dag beleven die over groen en duurzaamheid gaat met daarbij muziek en straattheater.

Aanbeveling van de klimaatburgemeester

Iris: 'Als je een goed initiatief hebt, kijk dan waar je de verbinding kunt zoeken om er ook echt iets mee te doen. Wil je een gezamenlijke moestuin of wil je iets in je eigen straat? In Breda kun je een geveltuin aanleggen of openbaar groen adopteren. Doe het gewoon!! En onderschat daarbij niet wat voor inspiratiebron je dan weer bent voor iemand anders die nog niet dat stapje heeft gezet.'

VOGELTREK

MARIËTTA PETERS

Over de hele wereld zijn vogels dagelijks op trek, steeds weer op zoek naar voedsel! Ze vliegen heen en weer tussen broed- en overwinteringsgebieden, korte maar ook lange afstanden, alleen, in groepjes of in grote groepen.

Zo zijn Grutto's in het vroege voorjaar op de terugweg van hun overwinteringsgebied in West-Afrika/ Spanje/ Portugal naar hun broedgebieden in het noorden. Op de drassige weilanden in de Biesbosch maken ze samen een tussenstop om bij te tanken. Ze hebben enorme haast, foerageren en rusten even uit om daarna weer door te vliegen. Het is een bijzonder schouwspel!

foto: Mariëtta Peters, grutto's op trek

Van de bestuurstafel

GERARD SAND

Als scheidend bestuurslid heb ik de handschoenen opgepakt om dit keer deze rubriek te vullen. Vanuit de Cursuswerkgroep ben ik in 2017 bestuurslid geworden. Het idee was dat vanuit de Cursuswerkgroep jaarlijks een ander werkgroepslid in het bestuur zitting zou nemen. Al snel kwam ik erachter dat het zo niet werkt. Het zijn acht jaar geworden, waarbij ik twee keer interim voorzitter ben geweest.

Als IVN Mark & Donge mogen we ons gelukkig prijzen dat we zoveel actieve leden hebben, die niet alleen zeer begaan zijn met de natuur om ons heen maar dat ook graag uitdragen. Aan ons groeiend ledental van meer dan 500 leden merken we dat een steeds groter deel van onze samenleving het belang van natuur onderkent. Voor al die leden gaan we dit jaar op 16 augustus voor het eerst een ledendag organiseren bij de IJzertijd boerderij in Dongen. U hebt hierover een nieuwsbericht ontvangen.

Onze nieuwjaarsbijeenkomst op 1 februari bij Toontje Schoen in Chaam was een zeer geslaagd. Willem Post en Marry Verkleij, 2 actieve leden met grote verdienste voor onze vereniging zijn in het zonnetje gezet. De voorzitter hield zijn speech kort. Het was veel te mooi weer. IVN'ers gaan dan liever naar buiten. Joop van Riet had samen met Sandra van de Natuurvereniging Mark en Leij een wandeling langs de Chaamse beek uitgezet. Het was een echt laarzenpad, waar niet iedereen op gerekend had. Het mocht de pret niet drukken. Bij terugkomst met een hapje en een drankje werden de voeten snel opgewarmd.

Spontaan heeft zich een nieuwe werkgroep Kraam gevormd, eerder al bekend als 'de behangers, zie Lente editie Natuursignalen 2024, om bij natuurbijeenkomsten in ons werkgebied meer bekendheid te geven aan het IVN. Als bestuur staan we hier helemaal achter en hebben de werkgroep ook een werkbudget toegekend. Inmiddels zijn ook de nieuwe natuurgidsen enthousiast het veld in gegaan. Tijdens onze publiekswandelingen laten ze de deelnemers beleven hoe mooi de natuur is.

Vandaag op deze lentedag eind februari heb ik dat zelf ook ervaren tijdens een vogeltocht door de Biesbosch. De eerste grutto's waren druk aan het bijtanken na hun trektocht. Veldleeuwerik en Wulp begonnen voorzichtig te zingen. Tegelijkertijd zijn er ook nog volop wintergasten, zoals een bijzonder mooi eendje Nonnetje genaamd. Het is genieten. De lente komt eraan!!

foto: Joop van Riet

foto: Joop van Riet, de meiden van Brabants buske aan het werk

Hulpactie

JOOP VAN RIET

Door ziekte en herstellend van chemotherapie konden Frans en José van Denissen uit Molenschot dit jaar hun erf met natuurgebied en 80 knotwilgen niet onderhouden. Ze klopten aan bij IVN Mark & Donge, die direct steun kreeg van de knotploeg van de West Brabantse Vogelwerkgroep en de Groene Brigade van Natuur & Landschap Gilze-Rijen.

Die Groene Brigade met zo'n 20 man sprong bij om als een geoliede machine te knotten. Frans en José verzorgden de knotters uitstekend met koffie en erwtensoep. Voor het sleepwerk van de takken stond een oldtimer tractor Guldner uit de zestiger jaren klaar die pruttelend zijn werk prima deed. De oude trekker was een geliefd monument, zeker voor Ria Voermans. Het was destijds de eerste tractor op de boerderij van haar ouders, pure nostalgie.

Een oude trouwe hakselaar versnipperde de takken. Het voedselbos Oosterhout Domeinweg kwam de snippers ophalen voor grondverbetering op hun perceel. Mooie kringloop in de streek!

foto: Joop van Riet, de pruttelende oldtimer tractor Guldner.

Brabants Buske had ook de lucht gekregen van de hulpknot actie in Molenschot en droeg met redactrice Alice haar steuntje al knottend bij. Dankzij natuurlijk de deskundige leiding van knotbaas Guus van Roosendaal. Een feestelijk slot van een prachtige zonnige en winterse knotzaterdag in het Molenschotse.